

szakkörök együttműködése címmel tartott igen érdekes és országos áttekintést is nyújtó előadást, amelyhez kapcsolódott Dékány Károly hollandiai könyvtáros referátuma a hollandiai és a magyar kulturális kapcsolatok helyzetéről, ezen belül a külföldön élő magyarokat is érdeklő honismereti gyűjtéséről.

A szakcsoportokban igen változatos élet folyt. Az iskolatörténeti szakcsoport a jándi általános iskola történetét dolgozta fel a felszabadulástól az államosításig, s eközben gyűjtőmunkát végzett az iskola irattárában, de elbeszélgettek a működő pedagógusokkal, s az akkori iskolásokkal. A gyűjtött anyagból együttesen állították össze a pályamunkát. A könyvtár-helyismereti szakcsoport megismerkedett a Vásárosnaményi Nagyközségi-Járási Könyvtár kitűnő helyismereti tevékenységével, s a műhelytitkok elsajátítása után a vásárosnaményi járásra vonatkozó helyismereti-helytörténeti dokumentumokat kutattak újságokban és folyóiratokban, végül kollektíven összeállították az 1976–77. évi helyismereti bibliográfiát. A néprajzi szakcsoport műhelygyakorlatokat végzett a Beregi Múzeum vasöntvényeiről, ácsolt népi bútoraírók, a túristvándi vízimalomról, az eszedi láp történetéről stb. A szakcsoport végül egybefűzte munkáját, és közösen szerkesztette a pályamunkát. A képes krónika-írók elkészítették a tábor képes krónikáját, szerkesztették a tábori híradót, és rövid mozgófilmet készítettek a hét programjáról. Az üzemtörténeti szakcsoport a vásárosnaményi ládaüzemben és a vásárosnaményi Vörös Csillag termelőszövetkezetben dolgozott, majd a tapasztalatok összegezeként a csoport tagjai egyenként készi-

tették el 1977. évi kutatási terveiket, melyeket a kollektíva megvitatott és a csoportvezető szaktanácsai alapján kiegészített. Változatos élet folyt az általános iskolai összevont szakcsoportban. Tákos községben sikeresen gyűjtöttek népi szokásokat, de főként népi gyermekjátékokat, amelyeket azután nemcsak leírtak, hanem be is tanultak és a gyulaházi szakkörösök betlehemes játékával együtt a tábori kultúr műsorban, a tábortűz mellett nagy sikerrel elő is adtak. Fegyelmezett és példamutató tevékenységüket a tábovezetés különdíjjal jutalmazta.

A „belépő” dolgozatokat a tábor szakzsűrije értékelte, és 7 első, 7 második, 5 harmadik díjat adott ki és 4 dolgozatot részesített dicséretben. A pályadíjat vagy dicséretet nem kapott pályamunkák is alkalmasak voltak arra, hogy velük szerzőik az egyhetes táborozást kiérdemeljék. A táborban készült 5 közös pályamunkát a vezetőség elküldötte a Szabolcs-Szatmár megyei honismereti pályázat ifjúsági tagozatára.

A tábor zárására 28-án 11 órakor került sor, amikor levonták a tábor zászlaját, s dr. Gyarmathy Zsigmond a Hazafias Népfront megyei Honismereti Bizottság elnökének zárszavával véget ért a táborozás.

A vezetők és a táborozók a következő gondolatsorral vettek búcsút a díjak átvétele után: a látottakat ismertté, az ismereteket tudottá, a tudottakat magasztossá kell tenni, hogy ezáltal váljon színvonalassá a honismereti mozgalom alapcélkitűzése: hazánk és népünk szerete, a szocializmus építése.

Dr. Gyarmathy Zsigmond

Honismereti kerékpártúra Gömörben

Csehszlovákiában több tevékeny magyar ifjúsági művelődési klub van. A mozgalom gerincét a prágai, brünni, pozsonyi, kassai diákklubok alkotják a vágsellyei Vörösmarty Klubbal együtt, amely összetételében az iskolán túli generációt tömöríti. Működésük összetartó erejét az anyanyelvi kultúra szeretete, igénye és szükséglete adja. Alapeszméjük a vágsellyei klub vezetőjének, Tóth Lajosnak a már sokat idézett mondatával jellemezném, miszerint az a cél, hogy „ne csak néprajzi

érdekesség, hanem művelt nép legyünk”.

1965-től az ország különböző helyein hét alkalommal volt „nyári egyetem” jellegű Nyári Ifjúsági Táborozás. Hét éve kerékpáron járták végig a Csallóközt, tavaly pedig a Bodroghöztől Rozsnyóig (Rákóczi nyomán Borsi, Szalánc, Kassa) kerekedtek a fiatalok. Az esti tábortűznél többek között Benda Kálmán és Jánosy István gazdagította ismereteiket, a prágaiak táncsoportja, zenekara és irodalmi színpada pedig a falvak közönségének mutatkozott be.

Szicíliai fejfa

1977-ben a kerékpártúra résztvevői — már csak a *Sarló* hagyománya miatt is — Gombaszögön gyülekeztek, mégpedig nyolcvannál is többen.

Az idegen szem pillantása először a hegyek koszorúján akad meg. Az erdőkkel benőtt karsztvidék itt-ott elődugja fehér vagy vörös homlokát, majd lefut a tekintet a völgybe, a Sajó fűzes partján megáll, végül az útra téved és akaratlanul is elindul, hogy megismerje a táj rejtett kincseit.

Az előtt hadütnak vezettek végig ezeken a honfoglaláskor benépesült völgyeken. Erre szedte adóját a török, égették fel falvait a császáriak, de itt üdvözölték *Rákóczit* és kurucait, itt alkudozott *Görgey* a fegyverletételről, s a nemzet bárdjai közül sokan mégis innen szólnak meg, mint *Tompa* vagy *Madách*. Ám *Karikás Frigyes* híres 39-es dandárja, vagy a *Petőfi* nevét viselő partizánbrigád is itt énekelte az „új idők új dalait”.

A gömöri tájat tulajdonképpen a Sajó, a Murány, a Balog, a Rima és a Gortva völgye jelenti. Az Ipoly mentén pedig Nógrádba érkezünk. A „modern” ember autón, buszon vagy vonaton már alig érzékeli az emelkedőket, az útmenti virágokból csak színes tarka csik marad, a falvak rendezett kertjei, épülő házai pedig gyorsan pergő filmként futnak el a tekintet előtt. Itt Gömörben például Árpád-kori templomok (Rimajánosi, Almágy), gyönyörű fejfás temetők (Szilice) büszke várak és csendes romok (Krasznahorka, Várgede, Serke, Ajnácskő, Füle, Ragács), éneklő medvesaljai asszonyok, vendégszerető sajjógömöriek, vagy egyszerű parasztember olajképei, fából faragott szobrai és a dereksi fazekasok híres edényei kerülhetik el a felületesen átutazó ember tekintetét. Az idej kerékpártúra résztvevői azonban mindezt látták és tapasztalták. Akárcsak *Ferencki István*, *Izsó Miklós*, *Holló Barnabás* alkotásait, *Petőfi* szálláshelyeit, Rimaszombat, Rozsnyó és Losonc kultúrtörténeti emlékeit, egyebek mellett a rimaszombati gimnáziumot, (ahol *Kiss József*, *Győry Dezső*, *Mikszáth Kálmán* is tanultak), *Pósa Lajos* szülőfaluját Radnótot, a *Tompa*-emlékhelyeket, *Madách* és *Rimay János* szülőhelyét: Alsósztrégovát.

Adorján Boldizsár és *Shakespeare*-t fordító feleségének sírját (Gortvakisfaludon rejtőzik a kökénybokrok alatt.) és sokan emlékeznek vissza *Blaha Lujza*, *Hatvany István*, *Decsi Sámuel* nevére is, hiszen valamennyien ennek a tájnak a szülőttei.

A túra résztvevői az esti tábortüzeknél megismerhették a táj történetét, irodalmát, néprajzát, neves embereink életét, népdalait. A táncsoport és az irodalmi színpad pedig gondoskodott róla, hogy a falvak lakossága se maradjon élmények nélkül.

A tíz nap eseményeiről a Krasznahorka és Alsósztrégova közötti háromszáz kilométerről, ötven faluról sokat tudnának mesélni a résztvevők: az *Ady Endre* Diákkör, a *József Attila* Ifjúsági Klub tagjai, de a budapesti, szegedi vagy az erdélyi vendégek is.

Jövőre pedig újra felhangzik a himnuszunk: „Már minálunk a barátok két keréken járnak, azok élők világukat, kik sátorban hálnak. Lám én szegény diáklégény hegyen-völgyön járok, kétkerékű paripámon betérek hozzátok”. Újabb kilométerek... Egy darabka a Kárpát-medencében élő népek baráti hídjából.

Molnár László